

ATT UTVECKLA INNOVATIONS- OCH KUNSKAPSSYSTEM

Prioritering 3: Utveckling av kompetens-, innovations- och servicesystem som främjar arbetsmarknadens verksamhet: Skapande av innovationsmiljöer och –nätverk samt funktionella strukturer som stödjer dessa

Expert som ansvarar för utvecklingsprogrammet: Undervisningsråd Ulla Mäkeläinen, tfn (09) 160 77225, ulla.makelainen@minedu.fi

Undervisningsråd Seija Rasku, tfn (09) 160 76963

Konsultativa tjänsteman Kimmo Aulake, tfn (09) 160 77232

Specialplanerare Esa Pirnes, tfn (09) 160 77350

Finansieringsmyndighet: Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten, kontaktperson EU-koordinator Henri Helander, tfn 040 743 1712, henri.helander@ely-keskus.fi

UTVECKLINGSPROGRAMMETS MOTIVERINGAR, INNEHÅLL OCH MERVÄRDE

Samhällspolitisk motivering, utmaningar och mål

Den ekonomiska omvärlden i Finland kräver att företag och arbetsplatser visar kreativitet, kompetens och innovation. Man måste kunna koppla samman och utnyttja möjligheterna med anknytning till dessa på företag och arbetsplatser. Detta förbättrar företagets och hela näringslivets konkurrenskraft, arbetslivets produktivitet och arbetsmarknadens funktion.

I regeringsprogrammet fästs uppmärksamhet huvudsakligen på utbildnings-, forsknings- och teknologipolitiken, för att effektivisera den övergripande innovationspolitiken. Utöver teknologiska innovationer betonar regeringen också betydelsen av affärs-, design- och organisationsinnovationer.

Utmaningarna som inriktas på arbetslivets konkurrenskraft och innovativitet kräver mångsidiga och fungerande innovationsmiljöer. För att skapa produktivitet, kompetens och innovationer krävs fungerande samarbetsförhållanden mellan utbildning och arbetsliv, men också mellan andra regionala aktörer, samt verksamhetsstrukturer som stödjer dessa. Målet är att yrkesläroanstalter och andra utbildningsorganisationer som är av central betydelse med tanke på innovationssystemet, högskolor och andra aktörer som inverkar på arbetslivet bildar samarbetsnät och därigenom stärker innovationssystemet som stödjer arbetslivets funktion och produktivitet. Den sociala och kulturella innovativiteten blir också allt viktigare.

Utvecklingsprogrammets mål är att stärka innovationssystemet som stödjer arbetslivets funktion och produktivitet genom att främja utbildnings-, kultur- och andra organisationers innovativitet, utveckla innovationsmiljöer, bilda nätverk som främjar innovativitet samt bygga upp verksamhetsstrukturer som stödjer dessa.

Verksamhetens innehåll

Utvecklingsprogrammet gäller yrkesläroanstalter, högskolor, andra aktörer inom utbildnings- och kultursektorn, företag samt andra aktörer inom arbetslivet. Inom ramen för utvecklingsprogrammet skapas nya handlingsmönster, samarbetsformer och interaktionsstrukturer mellan dessa aktörer, yrkesutbildningen stärks som en del av innovations- och kompetenssystemet, högskolornas strukturella utveckling stöds och den sociala och kulturella innovativiteten i utvecklingsprojekten främjas, i syfte att förbättra innovations- och kompetenssystemets övergripande funktion.

I syfte att förbättra innovations- och kompetenssystemets övergripande funktion måste speciellt yrkesutbildningen stärkas som en del av detta system. I yrkesutbildningens uppgifter ligger tyngdpunkten på att producera relevant och förstklassig yrkeskompetens som behövs inom olika branscher i näringslivet och det övriga arbetslivet, samt på att trygga tillgången på kompetent arbetskraft. I fråga om högskolorna stärker den pågående strukturella utvecklingen deras roll i innovations- och kompetenssystemet. Högskolornas deltagande i nationella särskilda program i enlighet med sina strategier stödjer också målen för främjandet av innovativiteten. Till stöd för dessa utvecklingsåtgärder behövs i alla fall nya samarbetsformer och interaktionsstrukturer med arbetslivet också vid högskolorna.

För att utvidga och stärka innovationspolitiken bör man utöver den produktionsmässiga innovativiteten allt bättre ta i beaktande också den kulturella och sociala innovativitetens inverkan på utvecklingen. Tills vidare tillämpar och känner man i alla fall inte dessa former av innovativitet tillräckligt, så kännedomen om och användningen av dem bör förbättras, vilket gör det möjligt att utnyttja dem i såväl nationella som regionala utvecklingsstrategier och –projekt. Samarbetet med verksamhet som inverkar på konsten, vetenskapen, utbildningen, den offentliga sektorn, näringslivet och övrig utveckling bör utvidgas så att kulturkompetensen kan användas till att stärka utvecklingen av kompetens- och servicesystemen, den mångsidiga innovativiteten inom organisationerna, affärskompetensen och produktifieringen.

Samband med nationellt godkända program eller utvecklingsstrategier

Utvecklingsprogrammet baserar sig på dokumentet Lissabonstrategin för förbättrad tillväxt och sysselsättning – Finlands nationella handlingsprogram 2005–2008, utvecklingsplanen Utbildning och forskning 2003–2008, undervisningsministeriets diskussionspromemoria om principerna för högskolornas strukturella utveckling, statsrådets principbeslut om konst- och konstnärspolitiken från år 2003 samt kreativitetsstrategin som framläggs regeringsprogrammet för Matti Vanhanens första regering (2006). I det nuvarande regeringsprogrammet betonas utbildnings-, forsknings- och teknologipolitikens betydelse för att effektivisera den övergripande innovationspolitiken. Utöver teknologiska innovationer betonar regeringsprogrammet också betydelsen av affärs-, design- och organisationsinnovationer.

Huvudansvariga organisationer

Undervisningsministeriet har helhetsansvaret för utvecklingsprogrammets genomförande och finansiering. Finansierande myndighet är länsstyrelsen i Uleåborgs län (strukturfondens finansieringsandel och motsvarande statlig finansieringsandel). På projektnivå deltar också kommunerna och den privata sektorn i finansieringen.

Aktörerna som ansvarar för starten och verkställandet av utvecklingsprogrammets projekt (= stödmottagarna) är till största delen läroanstalter och högskolor samt aktörer inom kultursektorn. Läroanstalternas och högskolornas gemensamma nätverk är av central betydelse med tanke på den strukturella utvecklingen. Stödmottagaren kan också vara en annan organisation eller sammanslutning. Som samarbetspartner i projekten fungerar i programdokumentet nämnda instanser, som är av central betydelse med tanke på utvecklingen av arbetslivskontakterna.

Samordningsmekanismer och samband med regionutvecklingen

Undervisningsministeriet tillsätter en styrgrupp bestående av representanter för ministeriet, länsstyrelsen och Utbildningsstyrelsen, med uppgift att handha styrningen och uppföljningen av utvecklingsprogrammet. Styrgruppens ordförande tillsätts från ministeriet. Till styrgruppen hör också undervisningsministeriets expert som ansvarar för utvecklingsprogrammet samt representanter för den finansierande myndigheten.

Styrgruppen sörjer för att utvecklingsprogrammets finansiering allokeras till åtgärder som är av central betydelse med tanke på den nationella utvecklingen. Styrgruppen följer upp hur utvecklingsprogrammets mål förverkligas också med tanke på de regionala delarna och säkerställer att åtgärderna som finansierats av de olika regionala delarna kompletterar och stödjer varandra.

Finansierande myndighet är länsstyrelsen i Uleåborgs län, som genomför projektutlysningarna utgående från riktlinjerna enligt styrgruppens beslut och ansvarar för finansieringsbesluten, utbetalningen samt rådgivningen med anknytning till projektutveckling och projektadministration för hela landet. Sambandet med regionutvecklingen sker genom regionalt samarbete, bland annat med länsstyrelserna.

Då man genomför åtgärderna betonas det tväradministrativa samarbetet utöver med det huvudansvariga ministeriet också med övriga ministerier, länen, landskapen och kommunerna, de regionala utbildningsorganisationerna samt andra aktörer.

Då projektinformationen utarbetas sörjer den finansierande myndigheten (länsstyrelsen) och projektets styrgrupp för att utvecklingsprogrammets finansiering fördelas så jämnt som möjligt över hela landet. Styrgruppen följer regelbundet upp fördelningen av finansieringen mellan utvecklingsprogrammets olika teman och regioner.

Mervärde för den nationella verksamheten

Utvecklingsprogrammet stödjer stärkandet av regionala och nationella innovations- och kompetensstrukturer. Med hjälp av programmet är det möjligt att finansiera utbildnings-

och andra organisationers verksamhet med anknytning till stärkandet av det nationella innovationssystemet, som inte kan finansieras med nationella finansieringsmedel.

Universitet, yrkeshögskolor och läroanstalter har i varierande grad utvecklat den kompetens som behövs i utvecklings- och serviceuppgifter med anknytning till arbetslivet och företagen. För att verksamheten skall kunna förankras som en förstklassig och bestående del av yrkesläroanstalternas och högskolornas verksamhet krävs ytterligare åtgärder. Speciellt bör man stärka tjänsterna som riktas till SM-sektorn.

Relation till ERUF-programmen

Utvecklingen av innovationssystemen stödjer främjandet av innovationsverksamhet vid SM-företag samt stärkandet av regionala och nationella innovations- och kompetensstrukturer, som genomförs med hjälp av ERUF-finansiering.

Relation till målen i enlighet med Lissabonstrategin

Lissabonstrategins mål är ekonomisk tillväxt inom hela EU:s område. En av de viktigaste faktorerna som stärker konkurrenskraften, och därigenom också den ekonomiska tillväxten, är forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten.

Gemensamma styrprinciper

Jämställdhet

Jämställdhetsperspektivet betonas inte speciellt i utvecklingsprogrammet.

Sociala innovationer

Utvecklingsprogrammet stödjer främjandet av sociala innovationer, eftersom det möjliggör en utveckling av handlingsmönstren inom sammanslutningarna och aktörsnätverken samt beaktar innovativitetens kulturella dimension.

Hållbar utveckling

Perspektivet hållbar utveckling ingår som en naturlig del i strävandena efter att främja innovationsverksamheten.

Partnerskap och små aktörer

Utvecklingsprogrammet baserar sig på nätverkssamarbete mellan yrkesläroanstalter, högskolor och andra aktörer samt arbetslivet. Utvecklingsprogrammet betonar partnerskap och arbetslivskontakter på regional och lokal nivå, speciellt SM-företagens deltagande.

Internationalism

Utvecklingsprogrammet gör det möjligt att bilda samarbetsnät på internationell nivå samt att ta fram och sprida bästa praxis.

GENOMFÖRANDEPLAN

Målgruppen

Målgruppen utgörs av centrala aktörer med tanke på utvecklingen av fungerande och mångsidiga innovationsmiljöer och –nätverk samt verksamhetsstrukturer som stödjer dessa:

- högskolor
- yrkesläroanstalter
- aktörer inom kultursektorn
- aktörer inom forsknings- och utvecklingssektorn
- företag samt övriga arbetsplatser och –gemenskaper.

Stödstrukturer och genomförande

Finansierande myndighet med ansvar för projektstödet är länsstyrelsen i Uleåborgs län. Stödet sköts delvis som tjänstearbete, delvis med tekniskt stöd. Enligt programdokumentet för Fastlandsfinland kan programmets riksomfattande del användas till att finansiera själva projektverksamheten och det riksomfattande projekt- och koordinationsstödet. En del av projektstödet kan alltså skötas som ett projekt för den finansierande myndighetens egen produktion. En del av projektstödet kan också genomföras så att projektfinansieringen används för att finansiera ett projekt (eller flera) med uppgift att bilda nätverk för övriga projekt, organisera möten och utbildning för projekten, utvärdera projektens framskridande samt forska i och sprida bästa praxis. Undersökningar och utredningar kan också anskaffas som köpt tjänst med finansieringen för ifrågavarande projekt.

För att kunna utnyttja ett koordinerande projekt till stöd för projekten krävs att det koordinerande projektet samarbetar intensivt med både den finansierande myndigheten och undervisningsministeriets expert som ansvarar för utvecklingsprogrammet. Det koordinerande projektet kompletterar projektadministrationen, men ersätter inte den finansierande myndighetens roll i styrningen, uppföljningen och övervakningen av projekten. Varje finansierande myndighet väljer koordinerande projekt med hjälp av en öppen ansökningsomgång. Myndigheten handlägger ansökningarna och fattar finansieringsbeslut enligt samma förfaringssätt som för övriga projekt.

I utvecklingsprogrammets projekt deltar utöver läroanstalter och högskolor också andra aktörer inom utbildnings- och kultursektorn, företag samt övriga aktörer i arbetslivet. Målet är att projekt som genomförs som nätverk skall främja innovationsverksamheten som kopplar samman yrkesläroanstalterna och högskolorna med arbetslivet, inlärningen på arbetsplatsen, utvecklingen av kompetensen och produktifieringen samt kulturkompetensen. Ytterligare ett mål är att projekten främjar verksamhetsprocesser och –strukturer som används vid yrkesläroanstalter och högskolor så att de stödjer arbetslivets utvecklings- och servicefunktioner.

Etapper och tidsplan

Inledande åtgärder

Test- och utvecklingsprojekt som stödjer innovationsverksamheten och kompetensen i arbetslivet samt projekt med anknytning till verksamhetsmiljöer, –processer och –strukturer, med målsättning att:

- stärka innovations- och kompetenssystemens totala funktion
- stärka och utvidga innovationsmiljöerna och –nätverken för utvecklings- och serviceverksamheten i arbetslivet samt verksamhetsstrukturerna som stödjer dessa
- skapa förutsättningar för utveckling av kvalitets- och ledningssystem som främjar innovativiteten i arbetslivet
- genomföra projekt som utvecklar verksamhetsprocesserna, –strukturerna och –kompetensen vid yrkesläroanstalter och högskolor som är av central betydelse med tanke på innovationssystemet, så att de stödjer genomförandet av utvecklings- och servicefunktionerna i arbetslivet
- genomföra test- och utvecklingsprojekt som tjänar innovationsverksamheten, utvecklingen av kompetensen och produktifieringen mellan yrkesläroanstalter och andra läroanstalter som är av central betydelse med tanke på innovationssystemet, högskolor, kultursektorns aktörer, övriga aktörer och arbetslivet
- stärka och utvidga samarbetet, nätverken och handlingsmönstren med anknytning till innovationsverksamheten och servicepaketen i arbetslivet för yrkesläroanstalter och andra läroanstalter som är av central betydelse med tanke på innovationssystemet, högskolor, kultursektorns aktörer och övriga aktörer
- stärka tillämpningen av och kännedomen om den sociala och kulturella innovativiteten vid sidan om den produktionsmässiga innovativiteten i arbetslivet samt utveckla handlingsmönster och –koncept med anknytning till dessa inom ramen för utvecklingen av arbetsgemenskaperna
- utveckla innovationsmiljöerna i arbetslivet samt främja nya samarbetsformer mellan olika branscher i syfte att producera nya produkt- eller serviceinnovationer, bl.a. inom sektorn för välfärds- och kulturtjänster.

Principer för genomförande

Utvecklingsprogrammets projekt genomförs i allmänhet som nätverk eller utvecklingsprojekt, i vilka utöver läroanstalterna och högskolorna också deltar aktörer inom kultur- och affärlivet samt andra aktörer som står utanför läroanstalterna och högskolorna.

Inom ramen för utvecklingsprogrammet genomförs projekt mellan aktörer inom utbildnings-, kultur- och andra sektorer och arbetslivet, vilka stödjer arbetsplatsorienterad innovationsverksamhet samt test- och utvecklingsprojekt, vilka stödjer utvecklingen och produktifieringen av företagens och arbetsgemenskapernas kompetens. Projekten kan

basera sig på samplanering av utbildning och arbetsliv, samarbete inom utvecklings- och serviceverksamhet mellan utbildningssektorn, aktörer inom kultursektorn och arbetslivet, eller företagen strategiska utveckling och den därav härledda utvecklingen av innovationsverksamheten och kompetensen, som genomförs tillsammans med läroanstalterna och högskolorna. Inom utvecklingsprogrammet genomförs dessutom projekt som utvecklar yrkesutbildningens och högskolornas verksamhetsprocesser och –strukturer så att de stödjer genomförandet av utvecklings- och servicefunktionerna i arbetslivet. Då man utvecklar högskolornas och läroanstalternas verksamhetsprocesser och –strukturer är det av största vikt att forma tillräckligt starka och fungerande leverantörer av utbildningen, vilka i egenskap av arrangörer av utvecklings- och servicefunktionerna kan arbeta mångsidigt och flexibelt med kontakter till arbetslivet.

Programmet genomförs under hela programperioden.

Konkreta resultat och indikatorer

Som resultat av utvecklingsprogrammets projekt förbättras kompetensnivån och beredskapen att producera innovations- och utvecklingstjänster för arbetslivet vid högskolor och läroanstalter. Samarbetet med företag och andra samarbetspartner formar partnerskap och samarbetsnät, och producerar samtidigt nya handlingsmönster och sociala innovationer som stödjer utvecklings- och innovationsverksamheten i arbetslivet samt integrerar ett kulturellt perspektiv och kompetens i utvecklingsverksamheten.

Konkreta resultat inkluderar:

- bildande och stärkande av samarbetsnätverk samt test- och utvecklingsprojekt som stödjer innovativitet mellan läroanstalterna, högskolorna, arbetslivet och aktörerna inom kultursektorn, samt effektivare utnyttjande av existerande nätverk
- utvidgning och stabilisering av läroanstalternas och högskolornas utvecklings- och serviceuppgifter med anknytning till arbetslivet
- allt mer mångsidig kulturell och social innovativitet samt varierande service- och organisationsinnovationer.

Tyngdpunkten på utvärderingen av utvecklingsprogrammets resultat ligger på funktionen, lämpligheten och effektiviteten av de genomförda utvecklingsåtgärderna för att främja innovativa utvecklings- och serviceuppgifter med anknytning till arbetslivet. Dessutom utvärderas utvecklingsverksamhetens stabilisering och dess inverkan på aktörernas verksamhetssätt och organisering.

Kostnadsberäkning och finansiering

ESF-finansiering under perioden 2007–2013, totalt 12,2 miljoner euro.